

Євген Лазаренко – видатна постать ХХ століття

24 грудня 2012 року в Актовій залі ЛНУ ім. Івана Франка відбулася Урочиста академія, присвячена 100-річчю від дня народження академіка Євгена Лазаренка.

«Минають роки, десятиліття, а пам'ять про нього не згасає, навпаки – відкриває щораз нові риси реформаторського, подвижницького, сміливого і навіть героїчного характеру Євгена Лазаренка», - такими словами розпочали вечір.

Із вітальним словом звернувся до присутніх Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка, професор Іван Вакарчук:

«Сьогодні ми відкриваємо Урочисту академію і вшановуємо пам'ять легендарного Ректора, видатного вченого, який зробив дуже багато для українського обличчя Львівського університету».

Іван Олександрович відзначив, що постать Євгена Лазаренка –

велична й значуща для нашого Університету й України: «Завдяки його енергійності, ініціативності, цілеспрямованості й мужності Львівський університет був живильним середовищем і твердинею українського духу. Євген Костянтинович завжди ставав на захист прав українців на власну самодостатність і державність, творив в Університеті атмосферу людяності, поваги та демократії. Незважаючи на тодішні складні історичні умови, Ректор Євген Лазаренко докладав усіх зусиль, аби перетворити Львівський університет на Національний Український Університет».

На завершення свого виступу Ректор додав: «Крізь історичні часові відтинки приклад шляхетної і водночас трагічної долі Євгена Костянтиновича, світло його Слова зміцнює наш дух і віру у розбудову Львівського університету».

Заступник голови – керівник апарату Львівської обласної державної адміністрації Іван Груник від імені адміністрації привітав учасників урочистостей і зазначив, що «Євген Лазаренко – справді непересічна Людина, Великий Ректор, і що пам'ять про нього житиме вічно в його наукових працях, у спогадах очевидців». З нагоди 100-літнього ювілею ученого Львівська ОДА започаткувала щорічну премію імені Євгена Лазаренка для студентів Львівського національного університету імені Івана Франка, яку, за розпорядженням Михайла Костюка, вручили молодим науковцям-геологам: Марії Трофімовій, Марії Марчак, Яні Павлюк, Владиславові Верчуку.

Представники Львівської філії УДППЗ «Укрпошта» привітали учасників Урочистої академії і презентували спеціально випущену художньо-поштову марку, конверт і штемпель до 100-річчя від дня народження Євгена Лазаренка. Спецпогашення відбулося за участю Ректора Університету Івана Вакарчука, заступника голови Львівської ОДА Івана Груника тав.о. директора Львівської філії УДППЗ «Укрпошта» Василя Веселого.

Із доповіддю на тему «Євген Лазаренко – вчений, педагог, ректор, патріот» виступив професор Орест Матковський, який представив презентацію, що ілюструвала розповідь ученого численними світлинами про життя, студентські роки й університетський період Євгена Лазаренка, «Людини з великої літери», «патріота свого народу», «українського Ректора», «мецената української культури».

У рамках відзначення 100-літнього ювілею Є. Лазаренка доцент Петро Білоніжка презентував книгу «Євген Лазаренко - видатна постать ХХ століття», у якій зібрано матеріали круглого столу, засідання якого відбулося 26 грудня 2011 року, й неопубліковані досі спогади. На завершення свого виступу Петро Михайлович додав, що у період ректорства Євгена Костянтиновича Львівський університет був чи не єдиним оазисом, де звучала українська мова. Доцент П. Білоніжка подякував усім, хто взяв участь в академії, особливі слова вдячності адресуючи Ректорові Університету Іванові Вакарчуку за те, що розпочату Є. Лазаренком «справу перетворення Львівського університету в Національний Український Університет» Іван Олександрович завершив успішно.

Спогадами про Євгена Лазаренка поділилися його колеги, знайомі, учні й послідовники. «Рівно 50 років тому в цій залі в присутності Євгена Костянтиновича я читав вірш «Ректор», – згадував Герой України, поет Дмитро Павличко, зазначивши: «Чим далі від нас відходить доба, якою жив Євген Лазаренко, тим значнішими стають його досягнення й переконання». Письменник назвав Євгена Лазаренка «улюбленим політичним лідером української творчої інтелігенції середини ХХ століття», «акумулятором протестуючої молоді енергії» і закликав «позбутися страху, аби могли назвати Євгена Костянтиновича своїм Великим Учителем».

У виступі Героя України, академіка Ігоря Юхновського йшлося про передумови творення геніального мінералога: «Лазаренко виріс на плодovitому львівському університетському ґрунті. А для цього треба було мати добрий паросток – українську душу».

Віце-президент українського мінералогічного товариства Ганна Кульчицька поділилася спогадами про спільну працю впродовж останніх десятиліть життя Євгена Лазаренка, який «із притаманною лише йому енергією занурювався в роботу». «Чому ж учні Євгена Костянтиновича вже близько 30 років і далі шанують пам'ять про свого Вчителя?», – із риторичним запитанням звернулася до присутніх Ганна Олександрівна й спробувала сама знайти відповідь: «Мабуть тому, що він був людиною з твердою громадянською позицією».

«Ми всі щасливі, що маємо можливість віддати шану генію світової мінералогії, Великому Українцеві», – зазначив член-кореспондент НАН України, завідувач відділу Інституту геології і геохімії НАН України Юрій Сеньковський і подарував Університетові картину свого батька – фотографа, фотограметриста Миколи Сеньковського, – 100-кілометрову панораму Карпат.

Почесний доктор Львівського національного університету імені Івана Франка, академік Михайло Голубець у своєму слові про Євгена Лазаренка на основі паралелей із тогочасною радянською добою показав нинішній стан українського суспільства і його страх перед подоланням викликів сучасності. «Академік Лазаренко сміливо й відкрито йшов на двобій з окупаційною радянською владою. Ми ж не можемо випростати свій хребет і стати на захист національних інтересів», – зазначив професор і побажав, щоби «сьогоднішнє вшанування було не лише нагодою для спогадів, а й тим, задля чого варто позбутися інертності», і нехай у цьому допомагає нам інтелект і дух Євгена Лазаренка.

Блискучий ораторський хист Євгена Костянтиновича відзначив викладач Львівського державного музичного училища імені Станіслава Людкевича Зіновій Булик. Заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка Ярослав Довгий поділився спогадами про Євгена Лазаренка: «Він для мене був елегантним офіціозом, бо репрезентував Львівський університет в Україні та світі».

Урочистості, присвячені 100-річчю від дня народження Євгена Лазаренка, неможливо уявити без участі творчих колективів, адже саме з його ініціативи їх було створено у Львівському державному університеті імені Івана Франка. За час його керівництва організовано дванадцять гуртків художньої самодіяльності. Євген Лазаренко часто відвідував концерти, підтримував діяльність і сприяв їхньому розвитку. Відтоді в Університеті виросло не одне покоління, а ціла династія творчих людей. Постать ректора Лазаренка, його кипуча енергія й щира душа і до сьогодні надихають послідовників. В Університеті й досі продовжують звучати пісні у виконанні мистецьких колективів, створених під час його ректорства, які нагадують нам про незнищенність самовідданості, сподвижництва, творчої праці, що їх уособлював педагог, учений, ентузіаст Євген Лазаренко. Найкращою шанною у цей день стали саме музичні твори від

Народного камерного оркестру, Народного ансамблю пісні і танцю «Черемош» і Народної капели бандуристок «Зоряниця».

У рамках відзначення ювілейної дати в Музеї історії Львівського університету відкрили виставку «Від щирого серця...», в експозиції якої – телеграми, епістолярій ученого й вітальні адреси Євгенові Лазаренку. У вестибюлі головного корпусу Університету розгорнуто фотовиставку геологічного факультету й виставку цікавих експонатів Мінералогічного музею імені Є. Лазаренка ЛНУ ім. Івана Франка.

Прес-центр
Фото Олега Гордійчука та Юрія Чабана